

Tyytyväisyys demokratiaan Suomessa 2003–2019 Nöjdhet med demokratin i Finland 2003–2019

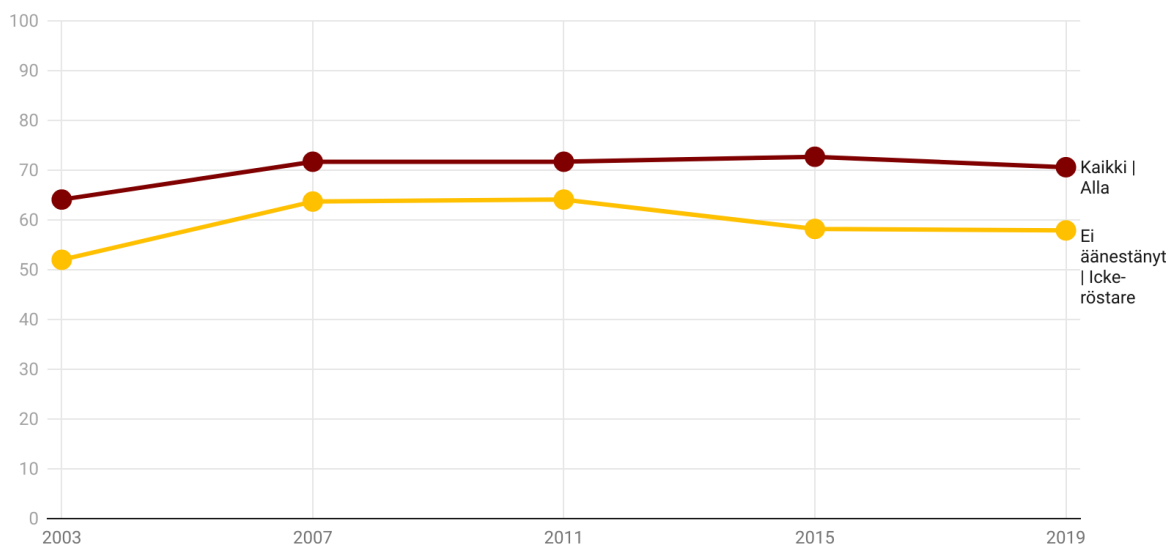
Demokratia hallintomuotona on useimpien mittausten mukaan vähentynyt maailmassa viime vuosien aikana. Suomi kuuluu niihin maihin, jotka kaikissa mittauksissa lasketaan täysin demokraattisiksi. Kun demokratian kannatus voisi olla heikkenemässä jopa vakiintuneissa länsidemokratioissa, on erityisen tärkeää arvioida demokratian tilaa myös kansalaisasenteiden kautta. Tyytyväisyys oman maan demokratiaan on yksi useimmin kyselytutkimuksissa käytetyistä demokratian kannatuksen mittareista.

Enligt de flesta mätningarna har demokratin i världen minskat under de senaste åren. Finland hör till de länder som enligt alla undersökningar anses vara fullt demokratiskt. I nuläget tyder en del forskning på att stödet för demokrati kan minska även i etablerade västerländska demokratier, vilket gör det särskilt viktigt att mäta demokratins tillstånd genom medborgarnas attityder. Ett av de vanligaste måtten på stöd för demokrati i frågeundersökningar är medborgarnas nöjdhet med demokratin i det egna landet.

Kuvio | Figur 1

Kuinka tyytyväinen olet demokratian toimivuuteen Suomessa? Hur nöjd är du med hur demokratin fungerar i Finland?

Osuus (%), joka vastasi ”melko” tai ”erittäin tyytyväinen” vuosina 2003–2019
Andel (%) som svarade ”ganska” eller ”mycket nöjd” under perioden 2003–2019

Data: FNES Vaalitutkimukset | Valundersökningar 2003–2019

Tyytyväisyys demokratian toimintaan kuvastaa yksilön normatiivisia odotuksia oman maan demokratiasta suhteessa siihen, miten tämä katsoo demokratian todellisuudessa toimivan.

Nöjdheten med hur demokratin fungerar reflekterar en individs normativa förväntningar på demokratin i det egna landet i relation till hur han eller hon anser att demokratin faktiskt fungerar.

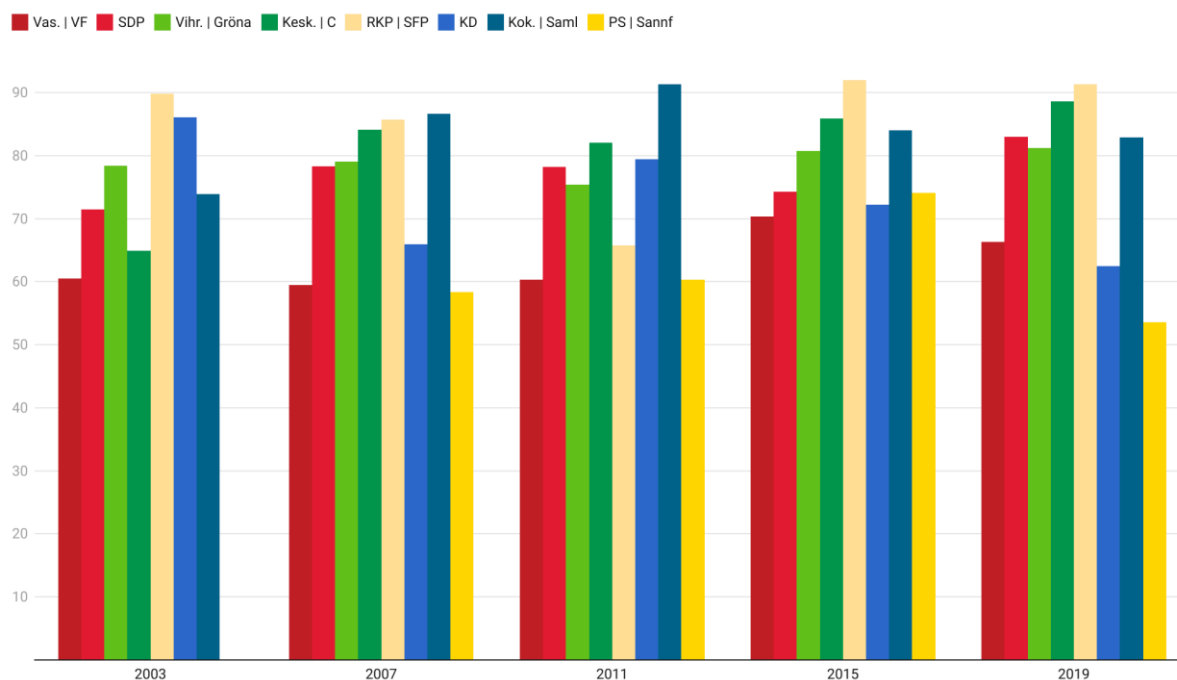
Vaikka kysymys on esitetty riippumatta siitä, kuka sillä hetkellä on vallassa, on silti todennäköistä, että vastaukset osittain heijastavat myös tyytyväisyyttä vallanpitäjiin. Näin ollen kansalaisten tyytyväisyys demokratiaan on yhdistelmä laajempaa järjestelmätason kannatusta ja alati vaihtuvien vallanpitäjien hyväksyntää. Sellaisenaan se toimii parhaiten eräänlaisena demokratian toimivuuden yleisenä lämpömittarina. Kuten kuvio 1 osoittaa, on tyytyväisyys demokratiaan pysynyt tasaisen korkeana koko 2000-luvun, vaikka äänestämättä jättäneet ovat selvästi äänestäneitä tyytymättömpiä.

Även om frågan ställs utan hänsyn till vem som för stunden sitter vid makten är det sannolikt att svaren delvis också visar vad respondenterna tycker om makthavarna. Medborgarnas nöjdhet med demokratin är således en kombination av allmänt stöd på systemnivå och acceptans av de ständigt skiftande makthavarna. Som sådan fungerar den bäst som en slags allmän termometer för hur väl demokratin fungerar. Som figur 1 visar har nöjdheten med demokratin stabilt hållits på en hög nivå under 2000-talet, även om de som inte röstar är klart mindre nöjda än genomsnittet.

Kuvio | Figur 2

Tyytyväisyys demokratiaan puoluekannan mukaan Nöjdhet med demokratin enligt partitillhörighet

Osuus (%), joka vastasi ”melko” tai ”erittäin tyytyväinen” vuosina 2003–2019
Andel (%) som svarade ”ganska” eller ”mycket nöjd” under perioden 2003–2019

Data: FNES Vaalitutkimukset | Valundersökningar 2003–2019.

Puoluekanta on mitattu vastaajan edellisissä eduskuntavaaleissa äänestämän puolueen mukaan. | Partitillhörighet har bestämts utifrån det parti som personen röstade på.

Vaikka Suomessa tyytyväisyys on kaiken kaikkiaan korkeaa, on puolueiden kannattajakunnissa selviä eroja (ks. kuvio 2). Tyytyväisyys demokratiaan on matalinta perussuomalaisia äänestäneissä. Ainoastaan keskimäärin 57 prosenttia sanovat olevansa melko tai erittäin tyytyväisiä. RKP:n, Kokoomuksen sekä Keskustan äänestäjistä keskimäärin yli 80 prosenttia on tyytyväisiä demokratian toimivuuteen Suomessa, mikä on huomattavan paljon.

Vaikuttaakin siltä, että erityisesti oikeistopuolueiden äänestäjät ovat tyytyväisiä demokratiaan. Koko väestön tasolla tyytyväisten osuus on lievästi noussut vuosien 2003 ja 2019 välillä, mikä kertoo demokratian voivan Suomessa melko hyvin ainakin kansalaisasenteiden osalta.

Även om den allmänna nöjdheten i Finland är hög finns det tydliga skillnader mellan partiernas anhängare (se figur 2). De minst nöjda med demokratin är Sannfinländarnas väljare där i genomsnitt endast 57 procent säger sig vara ganska eller mycket nöjda. Av SFP:s, Samlingspartiets och Centerpartiets väljare är i genomsnitt över 80 procent nöjda med demokratin i Finland, vilket är en anmärkningsvärt hög andel.

Det är i synnerhet högerväljare som tycks vara nöjda med demokratin. Sett till hela befolkningen har andelen nöjda väljare ökat något mellan 2003 och 2019, vilket tyder på att demokratin i Finland klarar sig tämligen bra, åtminstone vad gäller allmänhetens attityder.

Aiheeseen liittyviä julkaisuja | Relaterade publikationer

van der Meer, Tom (2017): Political Trust and the “Crisis of Democracy”. Oxford Research Encyclopedia on Political Behavior. DOI: 10.1093/acrefore/9780190228637.013.77.

Rapeli, Lauri & Vesa Koskimaa (2020): Kansalaisten kiinnittyminen politiikkaan. Teoksessa Borg, Sami, Kestilä-Kekkonen, Elina & Hanna Wass (toim.), Poliitiikan Ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019. Helsinki: Oikeusministeriö, 420-438. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-838-7>

[Kirjoittaja | Skriven av: Lauri Rapeli, Kuviot | Figurer: Julius Lehtinen, Ruotsinkielinen käännös | Översättning till svenska: Eva Aspnäs
Toimittaja | Redaktör: Daniel Kaweckij]

ISSN: 2954-2227 (Vaalivälähdykset, online), 2954-2235 (Valglimtar, online), 2954-2243 (PDF)